

Antigona

1.

Danes vam bom predstavila tragedijo Antigono, ki jo je napisal grški pisatelj Sofoklej.

2.

Sofoklej se je rodil okoli leta 495 pr. n. št. v atiškem demosu Kolonu. Njegov oče Sofilos je bil lastnik majhne tovarne orožja. V mladih letih se je Sofoklej ukvarjal s športom in z glasbo ter večkrat dosegel zmago pri gimnastičnih in glasbenih tekmovanjih. Že kot šestnajstleten je vodil deški zbor v proslavo grške zmage nad Perziji pri Salamini. V mladosti je pesnik tudi sam nastopal v svojih delih. Zgledoval se je po starejšem mojstru Ajshilu, ki ga je leta 468 premagal s tragedijo o atiškem heroju. V Pericah je igral vlogo fajaške kraljične Navzikae, v Tamirisu pa je navdušil občinstvo v naslovni vlogi legendarnega pevca in kitararista. Sofoklej si je s svojo virtuozno dognano odrsko tehniko in dramsko umetnostjo postal ljubljenec atenskega občinstva do smrti. Njegova pesniška pot ga je vodila od zmage do zmage, kar 24-krat je prejel prvo nagrado, večkrat tudi drugo. Sofoklej je v svojih dramskih delih dodal novost, uvedel je tretjega igralca in igro tako izpopolnil in poživil. Opravljal je tudi več pomembnih političnih funkcij, ki pa so mu jih zaupali predvsem zaradi njegovega slovesa in ne zaradi njegovih političnih sposobnosti. Tako je bil leta 443 pr. n. št. predsednik kolegija, dve leti kasneje pa član kolegija strategov, takrat je spoznal zgodovinarja Herodota. Po značaju je bil Sofoklej zelo družaben. Antični pisatelj Atenajos poroča, da se pod vplivom alkohola zelo živahno obnašal in neki drugi antični vir pravi, da je v njegovem značaju bila izredna milina in da so ga vsepovsod vsi ljubili. Umrl je leta 406 pr. n. št. Sofoklej je bil izredno plodovit pisatelj. Napisal je 130 dram, toda od tega se jih je le 7 ohranilo v celoti.

3.

Antigona je tragedija, to je književna zvrst, ki opisuje tragično dogajanje. Ima značilno petstopenjsko zgradbo, katero gradijo zasnova, zaplet, vrh, razplet in razsnova. Zgodba je enotna, saj vključuje eno dejanje, en sam dogajalni prostor in kratek dogajalni čas, snovno pa pogosto posega v kraljevsko okolje. Tragedija je prav tako tudi analitična. V gledalcu zbuja strah, grozo, sočutje, očiščenje, kar z enotno besedo imenujemo katarza. Bistvo tragedije pa je, da junak boju s sovražno usodo tragično propade, a je kljub smrti moralni zmagovalec. V tej tragediji zelo pomembno vlogo igra zbor, saj med seboj povezuje dialoge in vsako dejanje oz. prizor konča z modrostjo, pravzaprav z nekim naukom, ki ga daje zgodba

Snov za svojo tragedijo je Sofoklej črpal iz mita o tebanski kraljevi hiši. Tebanski mit poleg Antigone obsega tudi Ojdipovo zgodbo. Mit govori o tebanskem kralju Lajosu, ki je prejel od boga Apolona prerokbo, da ga bo ubil sin, če mu ga bo rodila žena Jokasta. Lajos bogov ni poslušal in rodil se mu je otork. Ob rojstvu se je kralj ustrašil,

zato je dal dojenčku prebosti kite ob gležnjih in ga izročil svojemu služabniku, naj ga v planini Kitajronu pusti divjim zverem. Služabniku pa se je otrok zasmilil, zato ga je izročil svojemu sosedu, pastirju korinškega kralja Poliba. Korinčan je dojenčka odepljal k Polibu, ker ni imel lastnih otrok. Dečku je dal ime Ojdipus, kar pomeni oteklo-nog. Pri neki gostiji mu je pijan gost rekel, da je podtaknjen očetu in od takrat Ojdipa muči vprašanje o njegovem izvoru, zato se je napotil v Delfe. Tam izve, da bo lastnega očeta ubil in se poročil s svojo materjo. V strahu se je izogibal Korinta, da se ne bi prerokba uresničila, a ravno ob istem času je tudi tebanski kralj Laj potoval v Delfe. Spotoma je na razpotju srečal popotnika, ki mu je voznik rekel naj se umakne. Ker Ojdip ni poslušal, ga je voznik udaril z bičem. Prišlo je do pretepa, v katerem je popotnik ubil Laja in vse njegovo spremnstvo razen enega, tako se uresničil prvi del prerokbe. Kmalu zatem pa je Tebe zadela huda nesreča, v mesto je prišla Sfinga, pošast z žensko glavo. Razsajala je po deželi in ubila vsakogar, ki ni znal odgovoriti na uganko. Tebanci so v stiski ponudili prestol in kraljico Jokasto za ženo. Ko je prišel v Tebe Ojdip je uganko rešil in tako postal tebanski kralj in Jokastin mož. Žena mu je rodila štiri otroke: Eteokla in Polinejka ter hčeri Antigono in Ismeno. Čez nekaj let je v Tebah izbruhnila kuga, ker v njej živi morilec Laja. Ojdip je začel raziskovati kdo je morilec in na koncu odkrije svoj resnični izvor in ugotovi, da se je prerokba izpolnila. Jokasta se je obesila, Ojdip pa si je iztaknil oči in zapustil Tebe. Zaradi Ojdipovega dejanja, je prekletstvo prešlo na sinova, ki sta ostala v Tebah. V sporu za prestol se pobijeta in tu se začne zgodba Antigone.

Zgodba se začne v zgodnjih jutranjih urah, pred palačo v Tebah, ko skozi velika vrata stopita Antigona in Ismena. Antigona govori o njuni nesreči, Ismena pa o izgubi dveh bratov. Prva ji je hotela na samem povedati, da je Kreon le enemu izkazal čast, drugega pa osramotil. Eteokla je dal pokopati, za Polinejka pa je ukazal, da ga nihče ne sme pokopati, niti objokovati in, če bi kdo prekršil ukaz, bi ga čakalo javno kamenjanje. Antigona je sestro nagovorila, naj tvega in ji pomaga zagrebsti mrtvega brata. Boječa Ismena ji nasprotuje in tako se sestri spreta, Antigona pa naposled odide, da zakoplje pokojnega brata. Nato tebanski starci pojejo o Polinejkesu, vojski in Tebanski zmagi, kmalu pa z odločnimi koraki pride Kreon, Menojkejev sin, tebanski kralj, ki sklical je starce na nujen posvet. Govori jim o Polinejku in o tem, da ga nihče ne sme zagrebsti ali objokovati. Nato prihiti stražar z novico, da nekdo je pokopal mrliča, ga s peskom posul in opravil sveti obred ter izginil. Kreon mu zagrozi, da če krivca ne odkrije bo usmrtil njega. Zatem stražar odide. Temu sledi prva zborovska pesem, ki govori o človeku. Pesem pravi, da je človek iznašel govor, misel in smisel za red in zakone v državi, ter da si vedno izhod poišče, nikdar ne zaide v zadrego, le da sredstva, da bi smrti ubežal, še ni iznašel. Svoje spretnosti obrača v dobro in zlo, in kadar spoštuje zakone je mestu v ponos, kadar pa se z nesečo spajdaši, je mesta izmeček. Nato stražarji priženejo Antigono, ki so jo zalotili pri pokopu. Kreon želi vedeti kako in kje jo je zalotil. Antigona nato prizna kaj je storila in pove, da tega ne bo tajila. Dva vojaka nato priženeta Ismeno, ki želi nositi del krivde. Kreon razdre poroko med Hadesom in Ismeno, sklene da mora Antigona umreti, ter veli stražarjem, da ju odvedejo v palačo. Zatem pride Hajmon, ki se z očetom spre, saj mu pove, da morda ne ravna prav. Sin odide proč, oče pa v palačo, iz katere kmalu priženejo vklejano Antigono. Ta očita zboru, da se norčujejo iz nje, iz palače pride Kreon, ki veli, naj jo odvedejo proč in zaprejo v obokan grob. Kreonu in starcem se pridruži vided Terezias, ki Kreonu svetuje naj se spametuje. Pove mu, da ne dela prav in, če se ne premisli, se mu bo zgodila huda nesreča. Kreon mu sprva ne verjame, po posvetu s starci pa sklene, da bo rešil Antigono iz podzemne jame. Glasnik pride do tebanski starešin in jim prenese novico, da je Hajmon naredil samomor, ko je videl mrtvo Antigono z zanko okoli vratu. To povedo še Evridiki, Kreonovi ženi. Ta žalostna in brez besed odide v palačo kjer stori samomor. Ko Kreon ves obupan

zaradi sinove smrti prispe domov, še njemu povedu, da si je Evridika zabodla meč v srce in želi si umreti. Starce nato prosi naj ga odvedejo proč.

Glavni konflikt v Antigoni nastane iz Kreonove prepovedi pokopa Polinejka in ljubezni sestre do brata, ki ne more gledati, kako bratovo truplo trohni nepokopano. Tu je nadvse jasno zarisani konflikt med dvema najvišjima moralnima silama, spopad med dvema enakovrednima moralnima vrednotama. Takšni najvišji moralni vrednoti sta npr. družina in domovina. Človek je zavezan obema, in kadar pride do spopada med njima, takrat nastane izrazito tragična situacija. V Antigoni lahko dobro vidimo, kako Antigona zastopa družinsko pravo, ko želi svojega brata pokopati z vsemi častmi in s spoštovanjem, ki ga od nje zasluži, Kreon pa domovinsko, saj želi kaznovati izdajalca, ki je želel napasti svojo domovino. Antigona je ženska, ki sicer priznava oblast in kralja v Tebah, vendar se zaradi zakonov ljudi, kralja in države ne odpove svojim moralnim načelom, tem nenapisanim zakonom srca in razuma. Umreti je morala, ker se ji je pokop njenega brata zdel pomembnejši od njenega življenja. Ko je Antigona odhajala v smrt je hrepenela po življenju, Kreon pa je odhajal v življenje, vendar je hrepenel po smrti. Lepši je bil Antigonin odhod v smrt, ker je mislila, da je naredila prav. Antigona je fizično uničena, a je moralna zmagovalka. Kreon pa je ohranil svojo življenje, a je ob tem doživel popoln moralni zlom.

4.

Hvala za pozornost, upam da vam je bilo všeč

5.

Viri:

Sofoklej: Antigona

Wikipedia